

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-05-88/2-T
Datum: 4. oktobar 2010.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM II

U sastavu: sudija Christoph Flügge, predsjedavajući
sudija Antoine Kesia-Mbe Mindua
sudija Prisca Matimba Nyambe

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 4. oktobra 2010.

TUŽILAC

protiv

ZDRAVKA TOLIMIRA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU TUŽILAŠTVA ZA DOPUŠTENJE DA DOPUNI
SPISAK SVJEDOKA NA OSNOVU PRAVILA 65ter I DA OBJELODANI
IZVJEŠTAJ SUDSKOG VJEŠTAKA NA OSNOVU PRAVILA 94bis**

Tužilaštvo:

g. Peter McCloskey

Optuženi:

Zdravko Tolimir

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po “Zahtjevu tužilaštva za dopuštenje da dopuni spisak svjedoka na osnovu pravila 65ter i da objelodani izvještaj sudskog vještaka na osnovu pravila 94bis” od 26. januara 2010. godine (dalje u tekstu: Zahtjev) i ovim donosi odluku po njemu.

I. ARGUMENTI STRANA U POSTUPKU

A. Zahtjev

1. Tužilaštvo je u Zahtjevu od Vijeća zatražilo dopuštenje da izmijeni spisak svjedoka podnesen na osnovu pravila 65ter Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Spisak svjedoka na osnovu pravila 65ter, odnosno Pravilnik), kako bi dodalo vještaka, profesora Berka Zečevića, kao i dopuštenje da na osnovu pravila 94bis(A) objelodani njegov izvještaj vještaka.¹ Tužilaštvo je navelo da profesora Zečevića predlaže kao svjedoka *viva voce*.²

2. Tužilaštvo tvrdi da je dodavanje profesora Zečevića na Spisak svjedoka na osnovu pravila 65ter i objelodanjivanje njegovog izvještaja vještaka u interesu pravde i da to g. Tolimiru (dalje u tekstu: optuženi) neće nanijeti štetu.³ Tužilaštvo takođe tvrdi da se svjedočenje profesora Zečevića odnosi na izradu i upotrebu modifikovanih avionskih bombi od strane VRS-a tokom 1994. i 1995. godine u Bosni i Hercegovini i da je ono direktno relevantno za dokazivanje namjere optuženog, koja se posebno vidi iz njegovog prijedloga Komandi Glavnog štaba VRS-a od 21. jula 1995. godine, u kojoj je naveo da bi stanovništvo Žepe bilo najpogodnije uništiti upotrebom hemijskog naoružanja, aerosolnih mina i bombi.⁴ Tužilaštvo dalje tvrdi da svjedočenje profesora Zečevića

¹ Zahtjev, par. 1, 11.

² Zahtjev, par. 2, 10.

³ Zahtjev, par. 2.

⁴ Zahtjev, par. 7.

predstavlja odgovor na stav koji je odbrana zauzela u svom Pretpretresnom podnesku⁵ u vezi s upotrebom hemijskog naoružanja i izvjesnih drugih vrsta naoružanja.⁶

3. Tužilaštvo stoga tvrdi da, imajući u vidu da se predloženo vještačenje odnosi na ograničeni broj pitanja i “da je postupak u pretpretresnoj fazi”, prihvatanjem izvještaja vještaka i dodavanjem profesora Zečevića na Spisak svjedoka na osnovu pravila 65ter neće biti nanesena šteta optuženom, niti će odbrani biti nametnut neopravdan teret.⁷

B. Odgovor

4. “Odgovor na Zahtev tužilaštva za dopuštenje da dopuni spisak svedoka na osnovu pravila 65ter i da obelodani izveštaj sudskog veštaka na osnovu pravila 94bis od 25. januara 2010.” podnesen je 8. februara 2010. godine na b/h/s jeziku i zaveden kao povjerljiv na engleskom 10. februara 2010. godine (dalje u tekstu: Odgovor). Optuženi smatra da je izvještaj irelevantan za predmet i da stoga nema valjanog razloga za njegovo podnošenje u veoma kasnoj fazi pretpretresnog postupka.⁸ Optuženi tvrdi da u rejonu Žepe nisu korištena nikakva hemijska borbena sredstva niti aerosolne mine i bombe, kao i da je korištenje izvještaja vještaka o prirodi i karakteristikama pojedinih borbenih sredstava irelevantno i da samo vodi rasipanju vremena i sredstava.⁹

5. Optuženi tvrdi da je primarna tema izvještaja modifikacija avio-bombi i njihova upotreba na sarajevskom ratištu i da ona pokreće mnogobrojna pitanja koja su izvan dometa Treće izmenjene optužnice.¹⁰ Optuženi tvrdi da je zbog podnošenja izvještaja vještaka profesora Zečevića u veoma kasnoj fazi on “u apsolutnoj nemogućnosti” da provjeri navode iz tog izvještaja i istraži pitanja koja su u njemu pokrenuta,¹¹ da bi pozivanje profesora Zečevića zahtijevalo znatno angažovanje optuženog na pripremi

⁵ "Podnesak Zdravka Tolimira sa Pretpretresnim podneskom u skladu s pravilom 65ter(F) i obaveštenjem o odbrani alibijem u pogledu izvesnih optužbi", 30. septembar 2009., par. 259-260.

⁶ Zahtjev, par. 8.

⁷ Zahtjev, par. 10. Vijeće napominje da je zahtjev podnesen tokom pretpretresne faze postupka.

⁸ Odgovor, par. 3.

⁹ Odgovor, par. 4.

¹⁰ Odgovor, par. 6.

¹¹ Odgovor, par. 9.

unakrsnog ispitivanja i da bi optuženi morao pozvati svjedoke i vještake koji bi svjedočili o događajima i stanju na sarajevskom ratištu.¹²

6. Iz tih razloga, optuženi traži od Vijeća da odbije Zahtjev.¹³

II. MJERODAVNO PRAVO

A. Spisak svjedoka na osnovu pravila 65ter

7. Prema uvriježenoj praksi, vijeće može odobriti zahtjev za izmjenu spiska svjedoka na osnovu pravila 65ter ako se uvjeri da je to u interesu pravde.¹⁴ Pri donošenju te odluke, Vijeće mora obezbijediti da optuženom ne bude nanesena šteta dodavanjem svjedoka u poznoj fazi.¹⁵ Faktori koje valja uzeti u obzir po ovom pitanju jesu *prima facie* relevantnost predloženih dokaza i dokazna vrijednost prema pravilu 89(C), da li je strana koja traži izmjenu pokazala potrebnu revnost da identifikuje predložene svjedoke i time pokazala valjan razlog za podnošenje izvještaja, faza postupka u kojoj se podnosi zahtjev i da li će to dodavanje dovesti do nepotrebnog odgađanja.¹⁶

8. Kao što je slučaj s dodavanjem materijala na spisak dokaznih predmeta, Veće takođe mora da ima na umu dužnost tužilaštva da izvede sve raspoložive dokaze u nastojanju da dokaže svoju tezu.¹⁷ Isto tako, Vijeće mora obezbijediti puno poštovanje prava optuženog na odgovarajuće vrijeme i uslove za pripremu odbrane.¹⁸

¹² Odgovor, par. 11.

¹³ Odgovor, par. 13.

¹⁴ *Tužilac protiv Stanišića i Simatovića*, predmet br. IT-03-69-T, Odluka po zahtevu tužilaštva za izmenu spiska svjedoka na osnovu pravila 65ter, 27. februar 2008. godine, str. 5; *Tužilac protiv Stanišića i Župljanina*, predmet br. IT-08-91-T, Odluka kojom se djelimično odobrava zahtjev tužilaštva za odobrenje da izmijeni svoj spisak svjedoka na osnovu pravila 65ter, povjerljivo, 4. decembar 2009. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Stanišić i Župljanin* od 4. decembra 2009), par. 14; *Tužilac protiv Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Odluka po zahtevu tužilaštva za odobrenje da izmijeni svoj spisak svjedoka i doda jednog svjedoka o činjenicama, povjerljivo, 19. februar 2010. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Karadžić*), par. 5.

¹⁵ Odluka u predmetu *Karadžić*, par. 5; *Tužilac protiv Limaja i drugih*, predmet br. IT-03-66-T, Odluka po zahtevu tužilaštva za izmjenu spiska svjedoka i za zaštitne mjere, 17. februar 2005. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Limaj*), par. 3.

¹⁶ Odluka u predmetu *Karadžić*, par. 5; *Tužilac protiv Dorđevića*, predmet br. IT-05-87/1-T, Odluka po zahtevu tužiocia za izmenu spiska svjedoka na osnovu pravila 65ter, 14. maj 2009. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Dorđević*), par. 5.

¹⁷ Odluka u predmetu *Stanišić i Župljanin* od 4. decembra 2009. godine, par. 15.

¹⁸ Član 21(4)(b) Statuta Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Statut).

B. Pravilo 94bis

9. Pravilo 94bis glasi:

(A) Potpuna izjava i/ili izvještaj svakog vještaka koga poziva strana u postupku objelodanjuje se u roku koji odredi pretresno vijeće ili pretpretresni sudija.

(B) U roku od trideset dana od objelodanjivanja izjave i/ili izvještaja vještaka, ili u roku koji odredi pretresno vijeće ili pretpretresni sudija, suprotna strana će dostaviti službenu obavijest o sljedećem:

(i) da li prihvata izjavu i/ili izvještaj vještaka; ili

(ii) da li vještaka želi unakrsno ispitati; i

(iii) da li osporava kvalifikovanost svjedoka kao vještaka, ili relevantnost cijele izjave i/ili izvještaja ili nekog njihovog dijela, navodeći koje dijelove osporava.

(C) Ako suprotna strana prihvati izjavu i/ili izvještaj vještaka, tu izjavu i/ili taj izvještaj pretresno vijeće može uvrstiti u dokazni materijal, a da se svjedok ne pozove da lično svjedoči.

III. DISKUSIJA**A. Dodavanje na spisak na osnovu pravila 65ter**

10. Tužilaštvo tvrdi da je svjedočenje profesora Zečevića direktno relevantno za dokazivanje namjere optuženog, koja se posebno vidi iz njegovog prijedloga od 21. jula 1995. godine za korištenje aerosolnih mina i bombi u vezi sa Žepom.¹⁹ Svjedočenje profesora Zečevića odnosi se na prirodu aerosolnih bombi i mogućnost VRS-a da 1995. godine proizvede, razmjesti i koristi to oružje.²⁰ Kao takvo, očekivano svjedočenje ovog svjedoka je *prima facie* relevantno i ima dokaznu vrijednost.

11. Tužilaštvo ne govori direktno o tome zašto u ovako kasnoj fazi traži dodavanje profesora Zečevića na Spisak svjedoka na osnovu pravila 65ter. Čini se da pun značaj njegovog svjedočenja za dati predmet nije bio očigledan prije podnošenja Pretpretresnog

¹⁹ Zahtjev, par. 7.

²⁰ Zahtjev, par. 8, Dodatak A.

podneska optuženog 30. septembra 2009. godine.²¹ Vijeće napominje da je Zahtjev podnesen nekoliko mjeseci kasnije.

12. Naročito je značajno pitanje da li su interesi optuženog adekvatno zaštićeni.²² Vijeće prihvata argument tužilaštva da predloženi dokazi “ne zahtijevaju [...] znatnu reviziju strategije odbrane”,²³ jer su pitanja na koja se odnosi svjedočenje profesora Zečevića ograničenog obima. S druge strane, Vijeće ne prihvata tvrdnju tužilaštva da predloženi dokazi ne iziskuju pregledanje dodatnog obimnog materijala.²⁴ Optuženi će morati da prouči izvještaj vještaka profesora Zečevića, koji se sastoji od skoro 200 stranica i sadrži dijelove koji su strogo tehničke prirode, za šta će imati na raspolaganju manje vremena, budući da je suđenje sada u pretresnoj fazi. Međutim, Vijeće smatra da dodavanjem profesora Zečevića na Spisak svjedoka na osnovu pravila 65ter optuženom neće biti nanesena šteta ukoliko mu bude omogućeno dovoljno vremena za pripremu. Vijeće takođe smatra da dodavanje profesora Zečevića neće dovesti do nepotrebnog odgađanja postupka s obzirom na prirodu njegovog svjedočenja i fazu suđenja.

13. Razmotrivši gorenavedena pitanja, Veće konstatuje da je dodavanje profesora Zečevića na Spisak svjedoka na osnovu pravila 65ter u interesu pravde, pod uslovom da on usmeno ne svjedoči bar još mjesec dana.

B. Objelodanjivanje u skladu s pravilom 94bis

14. Vijeće napominje da se optuženi protiv Zahtjevu i tvrdi da je izvještaj profesora Zečevića irelevantan za predmet.²⁵ Pravilo 94bis(C) predviđa da, ukoliko suprotna strana u postupku prihvata neki izvještaj vještaka, onda ga pretresno vijeće može uvrstiti u spis a da svjedoka ne pozove da lično svjedoči. U ovom slučaju, suprotna strana očito ne prihvata izvještaj. Stoga nije zadovoljen uslov propisan pravilom 94bis(C). Međutim, Vijeće napominje da je profesor Zečević predložen kao *viva voce* svjedok i da je stoga

²¹ Zahtjev, par. 8.

²² Odluka u predmetu *Limaj*, par. 3; *Tužilac protiv Limaja i drugih*, predmet br. IT-03-66-T, Odluka po drugom zahtjevu tužilaštva za izmjenu spiska svjedoka, 9. mart 2005. godine, par. 2; Odluka u predmetu *Dorđević*, par. 5.

²³ Zahtjev, par. 10.

²⁴ Zahtjev, par. 10.

²⁵ Odgovor, par. 3-4, 13.

optuženom garantovano pravo da ga unakrsno ispita. Stoga je primjena pravila 94bis(C) u svakom slučaju bespredmetna.

IV. DISPOZITIV

15. Iz tih razloga, na osnovu pravila 54, 65ter, 89 i 94bis, Vijeće ovim **DJELIMIČNO ODOBRAVA** Zahtjev i **NALAŽE** sljedeće:

(1) odobrava se izmjena Spiska svjedoka na osnovu pravila 65ter radi dodavanja profesora Berka Zečevića; i

(2) profesor Berko Zečević neće svjedočiti prije 4. novembra 2010. godine.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavan tekst na engleskom.

/potpis na originalu/

sudija Christoph Flügge,

predsjedavajući

Dana 4. oktobra 2010. godine,
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]